

College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel

Datum	: 11 januari 2010	Nummer PS	: PS2010RGW08
Afdeling	: BEW	Commissie	: RGW
Registratienummer:	2009INT251503	Portefeuillehouder	: Binnekamp

Titel : Bodemvisie

Inhoudsopgave

Besluit	pag. 3
Toelichting	pag. 5
Bijlage(n):	2
- Bodemvisie ‘De bodem biedt meer!’ Strategische visie op het bodembeleid van de provincie Utrecht	
- Brief van Gedeputeerde Staten aan PCL met een reactie op het advies van de PCL	

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

De Bodemvisie ‘De bodem biedt meer!’ biedt het beleidskader voor een duurzaam bodemgebruik binnen de provincie Utrecht. Hiermee brengt de provincie een verbreding aan in haar bodembeleid. De Bodemvisie ligt nu voor ter vaststelling door uw staten.

Voorgeschiedenis

Er bestaat bij de overheid, van Europa tot aan gemeente een groeiende aandacht voor een duurzaam gebruik van de bodem. Ook geven vele ontwikkelingen in de Utrechtse samenleving aanleiding tot een verbreding van ons bodembeleid. Dit alles heeft ertoe geleid dat wij in de ILG-Bestuursovereenkomst (2006), opgesteld met de minister van VROM in het kader van de Agenda Vitaal Platteland 2007-2013, hebben afgesproken om een provinciale Bodemvisie op te stellen. De Bodemvisie ‘De bodem biedt meer!’ is het resultaat van deze afspraak.

Op 11 mei 2009 is voor de commissie RGW een presentatie gegeven over de achtergronden van de Bodemvisie. Op 18 januari 2010 stond het advies van de PCL op het eerste concept van de Bodemvisie op de agenda van de commissie RGW.

Essentie / samenvatting

De Bodemvisie geeft uitwerking aan het duurzaamheidsconcept dat de provincie hanteert. In de Bodemvisie gaat de aandacht uit naar de eigenschappen en kwaliteiten van de bodem (planet), naar de functies die de bodem op basis daarvan vervult (profit) en naar de waarde die de bodem heeft voor het maatschappelijk leven (people). Door te kiezen voor een integrale benadering van al deze aspecten willen wij een duurzaam bodemgebruik bevorderen. Hierin spelen we in op de klimaatverandering, voortgaande ruimtelijke ontwikkelingen, bodemdaling en gebruiksfuncties zoals landbouw, natuur, bebouwing en bodemenergie. Voor al deze aspecten biedt de ondergrond kansen, maar kunnen de mogelijkheden van het gebruik van de ondergrond ook beperkingen opleveren. De hoofddoelstelling van de Bodemvisie luidt dan ook:

“Wij streven naar een duurzaam bodemgebruik dat gebaseerd is op evenwicht tussen het beschermen en benutten van de eigenschappen en kwaliteiten van de bodem.”

Om te komen tot een duurzaam bodemgebruik hebben wij in de Bodemvisie ambities geformuleerd die bijdragen aan het maken van ruimtelijke keuzes of aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. De Bodemvisie vormt hierdoor mede een bouwsteen voor de nog op te stellen ‘integrale structuurvisie’. De ambities krijgen vervolgens hun uitwerking in een gebiedsgerichte aanpak. Met de gebiedsgerichte aanpak willen wij ons enerzijds focussen op die gebieden waar de problemen het meest urgent zijn en anderzijds op de samenhang tussen gebruiksfuncties, het bodem- en watersysteem en de bodemwaarden in een gebied. Wij onderscheiden drie gebieden waar momenteel veel ontwikkelingen plaats vinden: het stedelijk gebied, het veenweidegebied en de Utrechtse Heuvelrug. In deze gebieden vormt de ondergrond de verbindende factor tussen vele problemen en mogelijke oplossingen. In de Bodemvisie besteden wij naast de gebiedsgerichte aanpak thematisch aandacht aan bodemenergie, vanwege de snelle ontwikkeling van dit onderwerp op dit moment.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

De Bodemvisie zorgt voor een verbreding van ons bodembeleid en geeft richting aan een integrale gebiedsgerichte (beleids)uitwerking om te komen tot een duurzaam bodemgebruik. De Bodemvisie vormt ook een bouwsteen voor de nog op te stellen ‘integrale structuurvisie’.

Financiële consequenties

Na besluitvorming zal de Bodemvisie verder worden uitgewerkt, waarbij de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt worden. Uitgangspunt is dat de benodigde middelen zullen komen uit de bestaande programma’s, zoals het PMP, het Grondwaterplan en AVP.

Bestuurlijke dilemma’s / politieke gevoeligheid

De Bodemvisie is tot stand gekomen met inbreng van externe partners waaronder gemeenten, DLG, waterschappen, natuur-, milieu en landbouworganisaties en waterleidingbedrijven. Daarnaast heeft de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) aan Gedeputeerde Staten advies geleverd op basis van een eerder concept van de Bodemvisie. De uitwerking van onze ambities uit de Bodemvisie zullen wij samen met onze partners in de regio oppakken. Er zijn momenteel geen bestuurlijke dilemma’s (intern en extern) geconstateerd in het proces van totstandkoming van deze Bodemvisie.

Voorgesteld wordt om de Bodemvisie ‘De bodem biedt meer!’ vast te stellen en Gedeputeerde Staten te vragen de ambities in de Bodemvisie uit te werken.

Gedeputeerde Staten,

voorzitter, R.C. Robbertsen

secretaris, Drs. H.H. Sietsma

Besluit

Besluit van provinciale staten van Utrecht van 22 maart 2010 (nr. 2009INT251502) tot vaststelling van de Bodemvisie ‘de Bodem biedt meer!’

Provinciale Staten van Utrecht;

Gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 december 2009, nr 2009INT251502;

Gelet op artikel 105 en artikel 143 van de provinciewet en ILG-Bestuursovereenkomst (2006);

Overwegende dat de Bodemvisie zich inzet op een duurzaam bodemgebruik nu en in de toekomst en hiermee een belangrijke bijdrage levert aan het realiseren van onze kernwaarden duurzaamheid, kwaliteit en samenwerking;

Besluiten:

- De Bodemvisie ‘De Bodem biedt meer!’ vast te stellen;
- Gedeputeerde Staten te vragen de ambities in de Bodemvisie uit te werken.

Aldus vastgesteld in de vergadering van provinciale staten van Utrecht van 22 maart 2010.

Provinciale staten van Utrecht,

R.C. Robbertsen, voorzitter,

L.C.A.W. Graafhuis, griffier.

provincie *Utrecht*

1. Wettelijke grondslag

De wettelijke grondslag ligt in artikel 105 en artikel 143 van de Provinciewet en de ILG-Bestuursovereenkomst (2006)

2. Beoogd effect

De Bodemvisie zorgt voor een verbreding van ons bodembeleid en geeft richting aan een integrale gebiedsgerichte (beleids)uitwerking om te komen tot een duurzaam bodemgebruik.

3. Argumenten

3.1. *Bodemvisie sluit aan op beleidsontwikkelingen bij de andere overheden*

Er bestaat bij de overheid, van Europa tot aan gemeente een groeiende aandacht voor een duurzaam gebruik van de bodem. Op Europees niveau is in 2006 de Europese bodemstrategie vastgesteld waarin zowel de kwetsbaarheid als het economisch, ecologisch en sociaal cultureel belang van de bodem onderkend wordt. Verder geeft het Rijk in haar beleidsbrief Bodem (2003) aan dat de bodem bij ruimtelijke afwegingen op regionaal niveau nadrukkelijk moet worden meegewogen bij het duurzaam bestemmen van functies. Zij richt zich voor het opstellen van dit nieuwe beleid vooral op decentrale overheden. Ook geven vele ontwikkelingen in de Utrechtse samenleving aanleiding tot een verbreding van ons bodembeleid. Dit alles heeft ertoe geleid dat wij in de ILG-Bestuursovereenkomst (2006), opgesteld met de minister van VROM in het kader van de Agenda Vitaal Platteland 2007-2013, hebben afgesproken om een provinciale Bodemvisie op te stellen.

3.2. *Bodemvisie geeft verbreding van het bodembeleid*

Met het opstellen van de Bodemvisie brengt de provincie een verbreding aan in haar bodembeleid. Tot nu toe was ons bodembeleid voornamelijk gericht op het voorkomen en het zo effectief en efficiënt mogelijk bestrijden van bodemverontreinigingen. Maar de bodem biedt meer! De bodem biedt mogelijkheden voor activiteiten die bovengronds plaatsvinden. Zo is de bodem de basis voor onze landbouw, biedt mogelijkheden voor een diverse natuur en 'draagt' gebouwen en wegen. De bodem biedt ook ruimte ondergronds voor verschillende activiteiten. Zo vormt de bodem een reservoir voor schoon drinkwater, herbergt archeologische en aardkundige waarden en vertelt hiermee het verhaal van het ontstaan van onze provincie. Daarnaast dienen zich nieuwe ontwikkelingen aan zoals het toenemend gebruik van onze bodem als duurzame energiebron. Ook de klimaatverandering zal niet zonder gevolgen blijven voor het gebruik van onze bodem. Tot slot staat onze diverse bodem letterlijk aan de basis van ons alom gewaardeerde diverse Utrechtse landschap.

3.3. *Bodemvisie geeft aanzet tot een duurzaam bodemgebruik bij de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving*

Een duurzaam bodemgebruik is gebaseerd op het evenwicht tussen beschermen en benutten van de bodem. Dit raakt het evenwicht tussen ons sociaal-cultureel, ecologisch en economisch kapitaal (People, Planet, Profit). In de Bodemvisie gaat dan ook de aandacht uit naar de eigenschappen en kwaliteiten van de bodem (planet), naar de functies die de bodem op basis daarvan vervult (profit) en naar de waarde die de bodem heeft voor het maatschappelijk leven (people). Door te kiezen voor een integrale benadering van al deze aspecten willen wij een duurzaam bodemgebruik bevorderen.

Er zijn tal van functies die gebruik maken van de ondergrond, zoals landbouw, natuur, bebouwing en infrastructuur. In toenemende mate biedt de ondergrond daarnaast mogelijkheden voor ontwikkelingen in onze samenleving, zoals de klimaatverandering, voortgaande ruimtelijke ontwikkelingen, bodemdaling en de ontwikkeling op het gebied van de duurzame energie. Deze ontwikkelingen vormen, met ons streven naar een duurzaam bodemgebruik, de basis voor de in de Bodemvisie

geformuleerde ambities. De Bodemvisie vormt hierdoor mede een belangrijk input document voor de nog op te stellen 'integrale structuurvisie'.

In hoofdstuk 4 van de Bodemvisie zijn de volgende ambities geformuleerd:

Wij willen een duurzame en optimale invulling geven aan de ordening van het ondergronds ruimtegebruik.

Hierbij is het van belang dat enerzijds de ondergrondse functie zo goed mogelijk past in het bodem- en watersysteem en anderzijds de verschillende (toekomstige) ondergrondse functies en bodemwaarden elkaar en het systeem niet negatief beïnvloeden of beperken.

Wij willen vroegtijdig de ondergrondlaag bij de bovengrondse inrichting inbrengen in gebiedsprocessen en bij de ruimtelijke planvorming waardoor de bodem duurzaam en optimaal benut wordt.

Door het vroegtijdig betrekken van alle bodemeigenschappen (fysisch, chemisch en biologisch), bodemwaarden (archeologische en aardkundige) en bodembeperkingen in gebiedsprocessen in de ruimtelijke planvorming en bij de inrichting van een locatie voor een bepaalde gebruiksfunctie wordt de kwaliteit van de inrichting zowel voor de korte als de lange termijn verbeterd.

Wij willen het bestaand bodemgebruik goed laten aansluiten op de eigenschappen van het bodem- en watersysteem, waardoor de bodem duurzaam benut wordt.

Hiermee kunnen we zorgen voor een meer optimale en duurzame benutting van de ondergrond voor aanwezige gebruiksfuncties. Tegelijkertijd kunnen we zorgen voor een vermindering van de nadelige effecten aan het bodem- en watersysteem of andere gebruiksfuncties.

Wij willen ons inzetten om de beleving van de aardkundige- en archeologische waarden te vergroten.

Op deze manier wordt het bewustzijn van aanwezige waardevolle bodemwaarden vergroot en zullen deze waarden beter beschermd worden.

Met de hierboven genoemde ambities geven wij, conform de methodiek van de langbenadering, vanuit de ondergrondlaag nadere invulling aan ons toekomstig ruimtelijk- en milieubeleid.

3.4. Bodemvisie geeft aanzet tot een gebiedsgerichte uitwerking van duurzaam bodembeleid

Utrecht kent een regionaal gevarieerd bodem- en watersysteem, een uiteenlopend (gewenst) grondgebruik en daarmee uiteenlopende belangen bij het gebruik van de ondergrondlaag. Gebiedsgericht maatwerk met oog voor de lange termijn is daarmee essentieel voor een duurzaam gebruik van de bodem. Om onze ambities verder uit te werken kiezen wij voor een gebiedsgerichte aanpak. Met de gebiedsgerichte aanpak willen wij ons enerzijds focussen op die gebieden waar de problemen het meest urgent zijn en anderzijds op de samenhang tussen gebruiksfuncties, het bodem- en watersysteem en de bodemwaarden in een gebied. Wij onderscheiden drie gebieden waar momenteel veel ontwikkelingen plaats vinden: het stedelijk gebied (vanwege toename van ondergrondse functies), het veenweidegebied (vanwege bodemdaling) en de Utrechtse Heuvelrug (vanuit de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit). In deze gebieden vormt de ondergrond de verbindende factor tussen vele problemen en mogelijke oplossingen. Bij de uitwerking van onze Bodemvisie zullen we onderzoeken of meer gebieden te benoemen zijn voor een gebiedsgerichte aanpak. In de Bodemvisie besteden wij naast de gebiedsgerichte aanpak thematisch aandacht aan bodemenergie, vanwege de snelle ontwikkeling van dit onderwerp op dit moment.

4. Kanttekeningen

Wij zien geen kanttekening bij de Bodemvisie. De Bodemvisie biedt het beleidskader voor een duurzaam bodemgebruik. Wij geven hiermee richting aan de verdere uitwerking van dit bodembeleid. Deze uitwerking zullen wij samen met onze partners in de regio oppakken. Daarnaast is de Bodemvisie tot stand gekomen met inbreng van externe partners waaronder gemeenten, DLG,

waterschappen, natuur-, milieu en landbouworganisaties en waterleidingbedrijven. Ook zijn de adviezen van de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) Utrecht aan GS op basis van een eerder concept van de Bodemvisie verwerkt.

5. Financiën

Na besluitvorming zal de Bodemvisie verder worden uitgewerkt, waarbij de financiële consequenties inzichtelijk gemaakt worden. De middelen zullen zo veel mogelijk komen uit de bestaande programma's, zoals het PMP, het Grondwaterplan en AVP.

6. Realisatie

De uitwerking van onze ambities uit de Bodemvisie zullen wij samen met onze partners in de regio oppakken (na vaststelling in het eerste kwartaal van 2010). De Bodemvisie geeft vanuit de methodiek van de lagenbenadering verder uitwerking aan de ondergrondlaag: wat betekenen de eigenschappen en kwaliteiten van de ondergrond ter plaatse voor de netwerklaag en de occupatielaag. Deze uitwerking vindt bovendien plaats vanuit de duurzaamheidgedachte en de opgave die wij hebben ten aanzien van de klimaatverandering (adaptatie). De invulling van een duurzaam bodemgebruik vanuit de verschillende aspecten vraagt om relevante bodeminformatie (bijvoorbeeld aan de hand van onze nieuwe bodemkaart van het veenweidegebied) en een vertaalslag van mogelijkheden en beperkingen van bodemeigenschappen naar gebruiksfuncties. Hoe en met welk instrumentarium deze uitwerking concreet vorm krijgt in onder andere de nieuwe integrale structuurvisie is een onderdeel van de uitwerking van de Bodemvisie.

De uitwerking kan leiden tot aanvullend beleid of regelgeving, dat via de daarvoor geldende procedures vastgesteld zal worden. De activiteiten die wij zullen uitvoeren voegen wij uiterlijk in 2012 samen met de activiteiten uit ons Provinciaal Uitvoeringsprogramma Convenant (PUC). Dit uitvoeringsprogramma biedt een overzicht van onze activiteiten ten aanzien van de ondergrond voor de periode 2010 tot en met 2014.

7. Juridisch

De Bodemvisie bevat beleid in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. De uitwerking van onze ambities kunnen leiden tot aanvullend beleid of regelgeving, dat via de daarvoor geldende procedures vastgesteld zal worden. Dat zijn documenten die als beleidsregel of als verordening in de zin van de Awb betekenis hebben.

8. Europa

Op Europees niveau is in 2006 de Europese bodemstrategie vastgesteld waarin zowel de kwetsbaarheid als het economisch, ecologisch en sociaal cultureel belang van de bodem onderkend wordt. Met de Bodemvisie sluiten wij aan bij deze Europese bodemstrategie.

9. Communicatie

De Bodemvisie zal breed gecommuniceerd worden onder andere door de uitwerking van onze ambities samen met onze partners in de regio oppakken. Ook zal de Bodemvisie op de website geplaatst worden.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen zijn bij dit statenvoorstel toegevoegd:

- Bodemvisie 'De bodem biedt meer!' Strategische visie op het bodembeleid van de provincie Utrecht
- Brief van Gedeputeerde Staten aan PCL met een reactie op het advies van de PCL